

Briselē, 2025. gada 15. septembrī
(OR. en)

12800/25

RECH 384

PIEZĪME

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Saņēmējs: Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome

Temats: *Gatavošanās Padomes (Konkurētspēja (iekšējais tirgus, rūpniecība, pētniecība un kosmos)) sanāksmei 2025. gada 29. un 30. septembrī*
“Apvārsnis Eiropa” dokumentu kopums: pētniecības un inovācijas pamatprogramma (2028–2034)
a) Pamatprogramma un tās noteikumi par dalību un rezultātu izplatīšanu
b) Īpašā programma, ar kuru īsteno pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” – politikas debates

Gatavojoties Konkurētspējas padomē 2025. gada 30. septembrī paredzētajām politikas debatēm, pielikumā pievienota prezidentvalsts piezīme par dokumentu “**ES pētniecība un inovācija divējāda lietojuma preču, drošības un aizsardzības jomā**”.

**ES PĒTNIECĪBA UN INOVĀCIJA DIVĒJĀDA LIETOJUMA PREČU, DROŠĪBAS UN
AIZSARDZĪBAS JOMĀ**

Pētniecībai un inovācijai ir arvien lielāka nozīme Eiropas nākotnes veidošanā. Pašreizējā ģeopolitiskā situācija ir paātrinājusi vajadzību pēc pētniecības un inovācijas divējāda lietojuma preču jomā, iespējams, galveno uzmanību pievēršot pielietojumiem aizsardzības jomā. Ņemot vērā pieaugošos draudus un jaunas ģeopolitiskas problēmas, Eiropai ir jāspēj rīkoties. Saskaņā ar citu pasaules mēroga dalībnieku pieeju Eiropai ir pilnībā jāizmanto pētniecības un inovācijas potenciāls, kā arī jāizpēta veidi, kā izmantot sinerģijas starp civilo un ar aizsardzību saistīto pētniecību un inovāciju.

Priekšlikums nākamajai pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa”, ko Eiropas Komisija pieņēma 16. jūlijā, dod iespēju finansēt projektus divējāda lietojuma preču jomā, galveno uzmanību pievēršot pielietojumiem aizsardzības jomā Eiropas Inovācijas padomes ietvaros īstenotajā programmā *Accelerator*. Lai gan ir nepieciešama sīkāka informācija par šo priekšlikumu, tas rada izmaiņas darbības jomā salīdzinājumā ar pašreizējo pamatprogrammu.

Šķiet, ka priekšlikums atbilst ieteikumam, kas sniegts 2024. gada septembrī publicētajā *Manuel Heitor* augsta līmeņa grupas ziņojumā “*Align, Act, Accelerate. Research, Technology and Innovation to boost European Competitiveness*” (Saskaņot, rīkoties, paātrināt. Pētniecība, tehnoloģija un inovācija Eiropas konkurētspējas uzlabošanai). Ziņojuma galīgais ieteikums bija “integrēt divējādu lietojumu kā neizbēgamu, izmantojot divējāda lietojuma iespējas abos virzienos”.

Augsta līmeņa grupa apgalvoja, ka “stingra dihotomija starp pētniecību divējāda lietojuma preču jomā un civilo pētniecību nav ideāls veids, kā virzīties uz priekšu, un to nevajadzētu izmantot kā pamata diferenciāciju Eiropas kontekstā”. Ziņojumā tika norādīti divi galvenie šā argumenta pamatojumi. Pirmais pamatojums: “Tā kā daudzas jaunās tehnoloģijas jau kā tādas ir sastopamas visur, gandrīz visa pētniecība, izstrāde un inovācija ir saistīta ar “divējādu lietojumu” (piemēram, internets, mākslīgais intelekts, mobilie tālruņi, droni un roboti)”. Otrais pamatojums: “Ņemot vērā teju visur sastopamās un visaptverošās prasības jebkuram mūsdienu karaspēkam, gandrīz jebkura pētniecības joma kā tāda ir saistīta ar “divējādu lietojumu” (piemēram, veselība, uzturs, cilvēku sniegums)”.

Visbeidzot, augsta līmeņa grupa argumentēja no finansiālā viedokļa: “Vairs nepastāv ekonomiska miera dividende, ko gūst, samazinot valsts militāros izdevumus. Eiropas pētniecības, izstrādes un inovācijas uzdevums ir no neizbēgamā militāro izdevumu pieauguma iegūt jaunu inovāciju dividendi”.

Iespēja īstenot projektus divējāda lietojuma preču jomā, iespējams, galveno uzmanību pievēršot pielietojumiem aizsardzības jomā pamatprogrammas ietvaros, ir sensitīvs jautājums. Tāpēc priekšlikumā nākamajā pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” iekļaut divējāda lietojuma preču jomu un projektus, kuros galvenā uzmanība pievērsta pielietojumiem aizsardzības jomā, ir rūpīgi jāapsver, piemēram, ietekme, jaunās projektos iesaistītās ieinteresētās personas, sensitīvu datu apstrāde, sadarbība ar trešajām valstīm un drošības aspekti.

Ņemot to vērā, pētniecības ministri tiek aicināti paust savu viedokli par turpmāk norādītajiem galvenajiem jautājumiem.

1. Kādas iespējas jūs saskatāt šajā jaunajā pieejā, lai vēl vairāk stiprinātu un uzlabotu Eiropas konkurētspēju un noturību?
2. Kādi konkrēti sensitīvi jautājumi jums ir jāņem vērā, sākot pamatprogrammu?
3. Kā nākamajā pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” būtu jāatbalsta projekti divējāda lietojuma preču jomā un projekti, kuros galvenā uzmanība pievērsta pielietojumiem aizsardzības jomā?